

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 305188 21 Rev
Banjaluka, 08.02.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija, Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja E.m. d.o.o. S., koga zastupa Advokatska firma S. o.d. B., protiv tuženog M.M. iz L., koga zastupa punomoćnik M.G.b, advokat iz B., radi duga, vrijednost predmeta spora 16.479,67 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 305188 21 Gž od 22.9.2021. godine, na sjednici održanoj 08.02.2022. godine donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, preinačava se presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 305188 21 Gž od 22.9.2021. godine tako što se odbija žalba tužitelja i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 305188 19 P od 09.3.2021. godine.

Obavezuje se tužitelj da tuženom, na ime troškova revizionog postupka isplati iznos od 702,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 305188 19 P od 09.3.2021. godine, odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime duga isplati iznos od 16.479,67 KM, i to: iznos od 9.583,40 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom od 06.7.2014. godine do isplate, iznos od 6.854,00 KM na ime ugovorene kamate i iznos od 42,27 KM na ime zatezne kamate i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude do isplate.

Obavezan je tužitelj da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.474,20 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 09.3.2021. godine do isplate, dok je odbijen zahtjev tuženog za nadoknadu troškova parničnog postupka preko dosuđenog iznosa.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 305188 21 Gž od 22.9.2021. godine, žalba tužitelja je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je obavezan tuženi da tužitelju isplati dug po osnovu ugovora o kreditu, u iznosu od 16.479,67 KM i to: iznos od 9.583,40 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom od 22.4.2019. godine do isplate i iznos od 6.854,00 KM na ime ugovorene

kamate, te iznos od 42,27 KM na ime zatezne kamate, dok je žalba tužitelja u ostalom dijelu odbijena i prvostepena presuda potvrđena u odbijajućem dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati na glavni dug od 9.583,40 KM, za period od 06.7.2014. do 22.4.2019. godine.

Prvostepena presuda je preinačena i u dijelu odluke o troškovima postupka, tako da je obavezan tuženi da tužitelju, na ime troškova postupka, isplati iznos od 3.116,60 KM, umjesto ranije obaveze tužitelja da tuženom plati troškove postupka u iznosu od 1.474,20 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija dozvoli i usvoji te preinači osporena presuda tako da se odbije žalba tužitelja i potvrdi prvostepena presuda, a tužitelj obaveže da mu nadoknadi troškove revizionog postupka.

Tužitelj, u odgovoru, predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena, a tuženi obaveže da mu nadoknadi troškove sastava odgovora na reviziju.

S obzirom na vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude, revizija u ovom predmetu nije dozvoljena, shodno odredbi člana 237. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, dalje: ZPP). Međutim, tuženi je u smislu stava 3. i stava 4. navedenog člana, predložio da se revizija dozvoli, navodeći da je u ovom predmetu Vrhovni sud Republike Srpske već zauzeo stav u vezi sa određenim materijalnopравnim pitanjem koje se tiče zastarjelosti potraživanja, ali da je drugostepeni sud odlučio suprotno tom stavu.

Ovaj sud je udovoljio tom prijedlogu u cilju obezbjeđenja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, budući da se ostvario razlog naveden u članu 237. stav 3. tačka 2. ZPP. Naime, drugostepeni sud je odlučio suprotno ranije zauzetim stavovima kod ovog suda, u vezi pitanja zastarjelosti potraživanja kada je u pitanju otplata kredita u ratama (anuitetima), a radi se o pitanju čije rješavanje utiče na donošenje zakonite i pravilne odluke, ne samo u ovom sporu, nego i u drugim sporovima ove vrste.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu na ime vraćanja kredita isplati ukupan iznos od 16.479,67 KM, sa pripadajućom kamatom i troškovima parničnog postupka.

Tokom postupka nije bilo sporno da su prednik tužitelja - MKF P.S., kao davalac kredita i tuženi, kao primalac kredita, dana 28.9.2012. godine, zaključili ugovor o enterprise kreditu za stalna sredstva, broj: ..., na iznos od 10.000,00 KM; da je kredit odobren na rok od 60 mjeseci, sa kamatnom stopom od 1,49% mjesečno; da se primalac kredita obavezao da će redovno otplaćivati kredit u anuitetima, poštujući dinamiku otplatnog plana; da je posljednji anuitet (prema otplatnom planu) dospijevao 06.10.2017. godine; da je ugovoreno pravo davaoca kredita da prije isteka ugovorenog roka za povrat kredita, jednostrano raskine ugovor i odmah zahtijeva isplatu cjelokupnog duga zajedno sa pripadajućim kamatama i troškovima, ukoliko primalac kredita kasni sa otplatom kredita; da je tuženi, po osnovu otplate predmetnog kredita, izvršio samo tri uplate, zadnju - dana 04.12.2013. godine i da nakon toga nije ništa plaćao i da njegov ukupan dug prema tužitelju (i prema nalazu vještaka ekonomske struke) iznosi 16.479,67 KM (koji iznos se

i zahtjeva tužbom); da je nad davaocem kredita - MKF P.S. otvoren stečajni postupak dana 03.6.2015. godine, rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 St ...; da je tužitelj od davaoca kredita - MKF P.S. otkupio potraživanja koja ovaj ima prema trećim licima (pa tako i predmetno potraživanje) na osnovu ugovora o ustupanju potraživanja od 20.6.2018. godine i da su svi korisnici kredita (pa tako i tuženi) o tom prenosu obavješteni; da je nakon toga tužitelj tuženom dostavio opomenu pred tužbu, dana 02.4.2019. godine, s pozivom da plati dug, pa kada tuženi to nije učinio, pokrenuo je ovu parnicu tužbom od 22.4.2019. godine.

Kod ovakvog stanja činjenica, suprotno shvatanju drugostepenog suda, nije pogriješio prvostepeni sud kada je odbio tužbeni zahtjev, nalazeći osnovanim istaknuti prigovor zastarjelosti predmetnog potraživanja, s obrazloženjem koje u svemu prihvata i ovaj sud i koje je temeljeno na odredbi člana 124. Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ" broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i (Službeni glasnik Republike Srpske broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – dalje: ZOO), koja govori o pravu jedne ugovorne strane, kada druga ne ispunji ugovorom preuzete obaveze, člana 360, 369. i 372. ZOO (koje govore o zastari), člana 436. istog zakona (koja govori o ustupanju potraživanja na osnovu ugovora), člana 1065. ZOO (koja govori o ugovoru o kreditu) u vezi sa članom 1088. istog zakona, te odredbi člana 36. stav 1. Zakona o stečajnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj:29/03 do 42/06) koji, kao i isti takav zakon koji se primjenjuje u Republici Srpskoj, propisuje da sva potraživanja stečajnog dužnika dospjevaju s danom otvaranja stečajnog postupka.

Između parničnih stranaka nije sporno da je dana 28.9.2012. godine zaključen naprijed opisani ugovor o kreditu (član 1065. ZOO), za iznos od 10.000,00 KM i rokom vraćanja od 60 mjeseci, prema anuitetnom planu otplate. Takođe nije sporno ni vrijeme ni iznos izvršenih anuitetnih uplata, te je utvrđeno, nalazom vještaka, kojem stranke nisu prigovarale, da ukupan dug tuženog po osnovu navedenog kredita iznosi 16.479,67 KM i da je davalac kredita to svoje potraživanje ustupio tužitelju na osnovu zaključenog ugovora o ustupanju potraživanja (član 436. ZOO).

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, a nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 362. ZOO). Odredbom člana 371. ZOO propisan je opšti zastarni rok od 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti. Rok zastare za potraživanja povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, posebno je određen i takva potraživanja zastarjevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, a isto važi i za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuje glavnica (stav 2. istog člana). Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, prema odredbi člana 373. stav 1. ZOO, zastarjeva za pet godina računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja, a prema stavu 2. ovog člana, kada zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja povjerilac gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastarjelosti.

Kada je u pitanju konkretni sporni odnos, nesumnjivo je da je ugovoreno anuitetno vraćanje kredita (u jednakim unapred određenim iznosima kojima se plaća i glavnica i kamata). Tuženi je posljednje anuitetno plaćanje izvršio 04.12.2013. godine. Davalac kredita nije koristio pravo iz tačke 8. ugovora o kreditu i nije raskinuo ugovor zbog neplaćanja dospjelih anuiteta od mjeseca januara 2014. godine do isteka ugovora 06.10.2017. godine. Postupak za naplatu neisplaćenog dijela kredita pokrenut je tužbom od 22.4.2019. godine.

Između dana dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije koga dužnik nije vršio davanja (06.01.2014. godine, prema anuitetnom planu) i dana podnošenja tužbe (22.4.2019. godine), protekao je rok od 5 godina iz člana 373. stav 1. ZOO, pa je time cjelokupno potraživanje zastarilo.

Drugačije rečeno, protekom roka od 60 mjeseci na koji je kredit odobren, odnosno protekom roka za plaćanje posljednjeg anuiteta (06.10.2017. godine) jeste cjelokupni iznos kredita koji nije vraćen dospio na naplatu (na šta se poziva tužitelj). Međutim, do tada su ranije dospjeli anuiteti, za čiju naplatu je protekao rok od tri godine (član 372. ZOO), već bili u zastari, a izgubljeno je pravo na naplatu i ostalih, kasnije dospjelih anuiteta (kao budućih davanja) jer je od zadnjeg neplaćenog anuiteta (koji je dospio 06.01.2014. godine) i zadnjeg plaćanja (koje je izvršeno 04.12.2013. godine) do utuženja (22.4.2019. godine), protekao rok od pet godina (član 373. ZOO).

Ni okolnost da je nad davaocem kredita otvoren stečajni postupak, dana 03.6.2015. godine, kada su sva njegova potraživanja sa tim danom dospjela na naplatu, nije od uticaja na računanje zastarjelosti. Naime, otvaranjem stečajnog postupka se ne raskidaju ranije zaključeni ugovori, pa saglasno tome potraživanje dospjelih, a neplaćenih, rata kredita (koje imaju karakter povremenih davanja) kao i potraživanja rata (anuiteta) koje bi dospjele u budućnosti (kao buduća povremena davanja) nisu izgubili karakter povremenih potraživanja na koja se u pogledu zastare primjenjuju odredbe člana 372. i 373. ZOO.

Iz navedenih razloga, nije pravilno pravno shvatanje drugostepenog suda - da se rok zastarjelosti računa primjenom odredbe člana 371. ZOO. Primjena ove zakonske odredbe bi došla u obzir samo u slučaju da je davalac kredita, odnosno tužitelj, zbog neredovnog plaćanja dospjelih anuiteta, raskinuo ugovor o kreditu prije isteka ugovorenog roka, kada bi stekao pravo da traži isplatu cijelog duga odjednom, a tuženi izgubio pogodnost da kredit otplaćuje u ratama. Uostalom, takvo pravno shvatanje je već zauzeo ovaj sud (broj: 118-0-SuI-21-000 144) na sjednici građanskog odjeljenja održanoj 23.9.2021. godine.

Prema navedenom, u pobijanoj odluci je pogrešno primjenjeno materijalno pravo slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, odlučeno kao u izreci.

Kako je na opisani način ovaj revizionni sud preinačio pobijanu presudu, to je saglasno odredbama člana 397. stav 2. i člana 386. stav 1. ZPP, tužitelj (pored obaveze na naknadu troškova postupka određene prvostepenom presudom) obavezan da tuženom nadoknadi i troškove revizionog postupka, u iznosu od 702,00 KM koji se, saglasno tarifnom broju 2. stav 3. i člana 12 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj: 8/05) sastoje od troškova sastava revizije, s tim što nisu dosuđeni troškovi takse na reviziju, jer se u spisu nalazi zahtjev tuženog od 04.11.2021.

godine kojim traži oslobađanje od plaćanja sudske takse na reviziju, što dokazuje da nije ni imao taj trošak.

Tužitelj je u cjelini izgubio ovaj spor, te saglasno odredbi člana 386. ZPP nema pravo na naknadu troškova od protivne stranke, pa tako ni na troškove uzrokovane sastavljanjem odgovora na revizije, zbog čega je takav njegov zahtjev odbijen.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić